

مقاله کوتاه علمی

اولین گزارش سرخرطومی (*Perapion violaceum* (Col.: Apionidae) از ایرانمصطفی نیکدل^{۱*}، وحیدرضا منیری^۲ و علی اصغر دردایی^۱

۱- بخش تحقیقات جنگل و مرتع، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تبریز، ایران، ۲- مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران.
*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: mnikdel1374@gmail.com

First report of *Perapion violaceum* (Col.: Apionidae) from IranM. Nikdel^{1*}, V. R. Moniri² and A. A. Dordaei¹

1. Forests and Rangelands Research Department, East Azarbaijan Agricultural and Natural Resources Research Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Tabriz, Iran, 2. Research Institute of Forests and Rangelands, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Tehran, Iran.

*Corresponding author, E-mail: mnikdel1374@gmail.com

Abstract

During a survey on seed-feeding insects of legume plants (Fabaceae) of rangelands in the East-Azarbaijan province of Iran, some infested seeds of *Vicia cappadocica* (Fabaceae) were collected in Horand region (1500 meters above sea level). The specimens were reared in the entomological laboratory at 25 °C and 65% humidity. The emerged adult beetles were later identified as *Perapion violaceum* (Kirby, 1808) by Dr. Karel Schön (Czech Republic). This species is new record for the Iranian fauna.

اینکه این زنبور پارازیتوئید به‌طور مجزا در محل‌های دیگر نیز به‌همراه هر دو گونه سوسک به‌دست آمده است، لذا پارازیتسم آن در هر دو گونه مسجل می‌باشد. نمونه‌های جمع‌آوری‌شده در موزه حشره‌شناسی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی و نیز مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور نگهداری می‌شوند.

- *Perapion violaceum* (Kirby, 1808)*Apion violaceum* Kirby, 1808

صفات تشخیصی - طول بدن ۱/۵ تا ۲/۳ میلی‌متر، رنگ عمومی بدن آبی متالیک ولی شاخک‌ها، پاها و چشم‌های مرکب دارای رنگ متمایل به قهوه‌ای روشن هستند. این گونه تشابه زیادی با دو گونه *P. neofallam* (Warner) و *P. hydrolapathi* (Marsham) دارد اما به‌واسطه داشتن دو مشخصه از آن‌ها متمایز می‌شود. در گونه *P. violaceum* عرض قسمت میانی پیش‌گرده ۱/۴۵ تا ۱/۷۶ برابر عرض سر است که بیشتر از دو گونه دیگر می‌باشد. همچنین، در سطح زیرین

در بررسی حشرات بذرخوار گیاهان مرتعی استان آذربایجان شرقی، در سال ۱۳۸۹ نمونه‌هایی از بذور آلوده لگوم گونه *Vicia cappadocica* Boiss & Balansa از مراتع منطقه هوراند (ارتفاع ۱۵۰۰ متر، حدفاصل شهرستان‌های اهر و هوراند) جمع‌آوری شدند. نمونه‌های آلوده به بذرخوار، بعد از جمع‌آوری در شرایط آزمایشگاهی (دمای حدود ۲۵ درجه سانتی‌گراد و رطوبت نسبی حدود ۶۵ درصد) نگهداری شدند تا حشرات کامل بذرخوار خارج شوند. حشرات کامل پس از آماده‌سازی و بررسی‌های اولیه جهت شناسایی به آقای دکتر Karel Schön در جمهوری چک ارسال و با نام *Perapion violaceum* (Kirby, 1808) شناسایی شد. براساس منابع در دسترس، این گونه برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود. شایان ذکر است به‌همراه این آفت، سوسک بذرخوار *Bruchus sibiricus* Germar نیز از بذور آلوده خارج شد و گونه‌ای از زنبورهای جنس *Pteromalus* Swederus از خانواده Pteromalidae به‌عنوان پارازیتوئید بذرخواران مذکور به‌دست آمد. با توجه به

(Wanat, 2007). خانواده Apionidae گروه بزرگی از سرخرطومی‌ها را تشکیل می‌دهد که حداقل ۵۵۰ گونه از آن در ناحیه Palaearctic پراکنده هستند (Wanat, 2001). از تفاوت‌های عمده آن‌ها با سایر سرخرطومی‌ها، نداشتن شاخک زانوئی است. سرخرطومی‌های جنس *Perapion* عمدتاً بذرخوار گونه‌های مختلفی از گیاهان خانواده بقولات (Fabaceae) هستند اما میزبان ترجیحی آن‌ها گونه‌های جنس‌های *Vicia* و *Trifolium* ذکر شده است (Podlussany et al., 2001).

بدن، بندهای اول و دوم شکم و پس‌سینه (metasternum) دارای نقاط فرورفته متعدد و متراکم هستند، درحالی‌که در دو گونه مشابه، این نقاط ریز و خیلی پراکنده بوده و قابل توجه نیستند.

گونه *P. violaceum* متعلق به بالاخانواده Curculionoidea، خانواده Apionidae، زیرخانواده Apioninae، قبیله Aplemonini و جنس *Perapion* است (Legalov, 2001; Wanat et al., 2012) که قبلاً *Apion violaceum* Kirby, 1808 نامیده می‌شد

منابع

- Legalov, A. A.** (2001) To the knowledge of the genera *Tatyanapion*, *Loborhynchapion*, and *Mesotrichapion* (Coleoptera, Brentidae, Apioninae) in the Asian fauna. *Entomological Review* 81(3), 357-367.
- Podlussany, A., Jermy, T. & Szentesi, A.** (2001) On the leguminous host plants of seed predator weevils (Coleoptera: Apionidae, Curculionidae) in Hungary. *Acta Zoologica Academic Scientiarum Hungaricae* 47(4), 285-299.
- Wanat, M.** (2001) *Genera of Australo-Pacific Rhadinocybinae and Myrmacielinae, with bio-geography of the Apionidae (Coleoptera: Curculionoidea) and phylogeny of the Brentidae (s. lato)*. 432 pp. Mantis Publishing, Olsztyn.
- Wanat, M.** (2007) Synonymical notes on Palaearctic Apionidae (Coleoptera: Curculionoidea). *Genus* 18(3), 493-501.
- Wanat, M., Podlussány, A. & Schön, K.** (2012) *Perapion connexum* (Schilsky, 1902) (Coleoptera, Apionidae) in Central Europe, a case of plant expansion chase. *ZooKeys* 174, 49-61.